

315. Siklós, vár

(Baranya megye) Tő, Kú

A 2006. április 11. és május 30. között végzett ásatás során 15 szelvényel, 10–15 m széles sávban kutattuk át a falak előtt azt a területet, ahol az egykori loggiák maradványait feltételeztük. A D-i gótikus szárny udvari fala előtt feltártuk az egykori gótikus loggia három, falra merőleges pilléralapozását. Megállapítottuk, hogy maga a loggia már az álló épülethez utólag épült fel. Felmenő szerkezetéhez tartozó kőelemeket nem találtunk. Ennek ellenére úgy véljük, hogy a (gótikus) loggiának feltehetően csak földszinti része épülhetett meg kőből vagy téglából, míg a felső két szintje fából készült szerkezet lehetett. A K-i szárny udvari fala előtt szintén sikerült rábukkannunk a reneszánsz loggia két pilléralapozására. A falazatban kibontott vállindítások alapján nem kétséges, hogy a loggia földszintjét téglalobozattal fedték. A kápolna Ny-i fala előtti területen egy nagyméretű előcsarnok alapozásait tártuk fel. Az I–III. szelvényekből – a bábos korláthoz tartozó – szerkezeti elemekkel egyetemben (könyöklő- és ballusztortoredékek) nagyszámú ágyúgolyó is előkerült. Ennek alapján feltételezzük, hogy a reneszánsz loggia az 1686. évi ostrom során pusztult el. Az udvar K–Ny-i tengelyében feltárt, egymásra merőleges falalapozások minden bizonnyal egy több helyiségből álló épülethez tartoznak. Azonban ennek az épületnek alaprajzi elrendezését egyelőre nem ismerjük. Úgy tűnik, hogy az épületet a Garai-féle építkezések (15. sz. eleje) során bontották el. A szelvényekből nagy mennyiségben került elő kerámia, fém és üveg. A kerámia döntő többsége 15–16. századi konyhai edények darabjai. Az is bizonyos, hogy a várban a 16. sz. első felében számos szemeskályha, illetve kályhacsempékből összeállított díszes kályha állhatott. Figyelemre méltó együttesnek bizonyult a XV. szelvényben feltárt török kori szemégtödör D-i része, melyből 5 rézedény, valamint több kiegészíthető csurgatott mázas kerámiaedény került elő.

BARTOS GYÖRGY – JUAN CABELLO

316. Siójut, Hermecz-földek (Lábodi-tanya)

(Somogy megye) Á, Kö

2006. március 22-én lakossági bejelentést kaptunk arról, hogy a siójuti határban régészeti jelenségekre, szétszántott középkori templom és település maradványaira bukkantak. A bejelentő a templom szétszántott maradványaitól Ny-ra egy aranyozott, limoges-i zománcozott korpust talált, melyet másik ádándi lelőhelyekről származó egyéb kerámiával és kőbaltatöredékekkel együtt átadott a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága Régészeti gyűjteménye részére. (Lásd az illusztrációt!) Még aznap a bejelentővel együtt megtekintettük a helyszínt, ahol a felszántott földön további Árpád-kori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk, rögzítettük a templom és egy kemence maradványainak GPS koordinátáit. A szomszédos földdarab tulajdonosa is általa korábban talált vastárgyakat adott át.

Április 18-án újabb helyszíni szemlénken azonosítottuk a 12–13. századi templom és település helyét és kiterjedését. A lelőhely a Sió csatornától D-re 220 m-re található. ÉK–DNy irányú, 580×230 m kiterjedésű, és Ny-i széle átnyúlik az Ádánd–Siójut közti közúton túli szántásba. Mezőgazdasági művelés és fosztogatás által erősen bolygatott terület. A helyszínen látni lehetett a templom területén végzett fémkeresős kutatás nyomait és pusztításait.

Munkatársak: Bajzik Annamária, Nemes Zoltán, M. Aradi Csilla.

KÖLTŐ LÁSZLÓ

317. Siójut határa

(Somogy megye) Ő, B, Á, Kö

2006. április 18-án lakossági bejelentés nyomán terepbejárást végeztünk több helyi lakos által felfedezett lelőhelyen.

Hermecz-földek („kút környéke”): A lelőhely a Siócsatornától és a Hermecz-tanyától D-re található. ÉK–DNy irányú 300×80 m kiterjedésű terület, ahol őskori és középkori telepjelenségekre utaló nyomokat találtunk. Ez a korábban azonosított középkori templomtól DDK-i irányban, 200 m-re helyezkedik el.

Hermecz-tanya: A Hermecz-tanyától ÉÉK-re, a Siócsatornától D-re 150 m-re egy 120×60 m Ny–K irányú lelőhelyet találtunk, ahol nagyobb darab ismeretlen korú kövek feküdtek a szántásban. A kövek mellett szórványosan nagyon apró középkorinak tűnő, jellegtelen kerámiatöredékek is előkerültek.

Kelő-dűlő: A lelőhely a Sió-csatornától D-re kb. 300 m-re, a Sióút 2. lelőhelytől DK-re elhelyezkedő, a mocsaras, vizenyős területből kiemelkedő úgynevezett 2. dombon, dombháton található. Ezen a területen őskori (bronzkor, mészbetétes kerámia) kerámiatöredékeket találtunk.

Munkatársak: Bajzik Annamária, Nemes Zoltán, M. Aradi Csilla.

KÖLTŐ LÁSZLÓ

318. Sitke, Kuruc-major

(Vas megye) Ő, Ró, Á, Kö

2006. június 26-án terepbejárást végeztünk a lelőhelyen, mely a Lánka-patak enyhén emelkedő K-i dombvonulatán helyezkedik el, hosszan elnyúlva É-D-i irányban. A talaj felszínén a morzsalékos alapkőzet (alginit pala) elszórtan beteríti az egész oldalt. A leletek kb. 250×110 m-es területen szóródtak el. A leletanyag kerámiatöredék, többsége oldal-, valamint fenék- és oldaltöredék. Kevés őskori, valamint római kori, több Árpád-kori és középkori kerámiát gyűjtöttünk.

Munkatárs: Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

319. Solt, Járápuszta

(Bács-Kiskun megye) I

2006. december 14-én lelőhelyazonosító terepbejárást végeztünk egy helyi lakos segítségével. Ennek során azonosítottuk a Vezér-halmot, mely természetes földhát-nak bizonyult. Tőle ÉK-re mintegy 200 m-re található egy másik halom, melyen az elmúlt évtizedekben homokbányászás folyt. Az 1990-es évek elején a dombhát Ny-i szélén egy ismeretlen korból származó sírt találtak: homokbányászás közben csekély mélységben emberi koponyát és egy ló lábszárcsontját.

SZENTPÉTERI JÓZSEF

320. Solt, Tételhegy

(Bács-Kiskun megye) B, Ró, N, Á, Kk

A solti útelágazásnál a Kecskemétre és Kiskőrösre vezető (52. és 53. sz.) főutak által közrevett Tételhegyen egy tavaszi és egy kora nyári terepbejárást követően 2006 július 31. és augusztus 18. között ásatást végeztünk. Elsődleges adatokat kívántunk nyerni a 2005-ben azonosított lelőhely és környékének főbb régészeti korszakairól. Az ősz folyamán további terepbejárásokat tartottunk a helyszínen.

Előzetesen tanulmányoztuk a különböző archívumokban őrzött, ill. légi régészeti céllal készült felvételeket. Az ezeken észlelt jelenségek, valamint a terepbejárásokon megfigyelt leletanyag-sűrűség alapján a mintegy százhektáros tanúhegy ÉNy-i nyúlványát választottuk az ásatás helyszínéül. A dombtetőnek ezen a részén korábban középső bronzkori (Vatya-kultúra), késő bronzkori (urnamezős kultra), népvándorlás kori

(avar), Árpád-kori, valamint java középkori edénycserepeket gyűjtöttünk.

A kissé szabálytalan ovális alakú dombháton É-D irányban jelöltünk ki egy, az egész területet keresztül-szelő kutatóárkot. A 275 m hosszú, 4 m széles, 25 m belső osztást követő szelvények területe a hozzá csatlakozó rábontásokkal és egy különálló szelvénnel együtt 1800 m²-t tett ki. Ez a Tételhegy területének mindössze 1,8 ezreléke. Az intenzív mezőgazdasági munkák és a természetes erózió miatt erősen lepusztult felületen a humuszolást követően a jelenlegi felszíntől néhol már 30–40 cm-re, másutt 50–60 cm-es mélységben rajzolód-tak ki az objektumok. Az ásatás során erődítésnyomok (többszörösen megújított árok- és sáncrendszer), egy 11. századi soros temető sírjai, kora Árpád-kori és középkori településnyomok (félíg földbe ásott ház kőkemencével, hulladéktároló gödrök sokasága), egy kora gótikus templom és a körülötte lévő temető emlékei kerültek elő.

A felszínen szabad szemmel már nem észlelhető az az út, amely a légi felvételeken jól látható, és már a II. katonai felmérés (1815) területünket ábrázoló szelvényén is megfigyelhető. A Soltról a Tételhegyen át Fülöpszállásra vezető út egyik rövid szakaszát sikerült az ásatási szelvény déli részén átvágni. Feltehetőleg ide lokalizálható – talán a 11. századi temető előzményeként – az 1907-ben talált honfoglalás kori női temetkezés, amelynek hitelesítése még nem történt meg. A középkori gödrökkel bolygatott temetőben nyújtott vázas, K-Ny tájolású sírokat tártunk föl: a keltező leletanyagot bronzékszerek (bordázott S-végű hajkarika, sima huzalkarperec, vékony huzalgyűrű) alkotják. A domb közepén helyezkedik el az eddigi leletanyaga alapján kora gótikusnak tartható templom: a körülötte lévő temetkezések leletei közül a bronz pártadíszek említendőek. Az ugyanitt megfigyelt torony(?) alapozó árkaikat kitöltő törmelékrétegben többszínű festett freskómaradványokat, valamint római korra utaló tegula- és imbrex-töredékeket is találtunk. A templom középső részén egy kemény mészkőből faragott talpas keresztelőmedence egyharmadnyi része, valamint kör alakú alapozása került felszínre.

A dombot körülölelő, tekintélyes méretű szárazárok az É-i oldalon mintegy 10 m széles és 2 m mély lehetett, melynek mentén hasonló szélességű sánc futott körbe. E védmű egyelőre nem tisztázott korú megújítására két keskenyebb árok, ill. a hozzájuk tartozó kisebb sáncok utalnak.

Az előző idényben végzett geológiai fúrások eredményei mind a dombot övező árkokra, mind a közepén lévő épületre vonatkozóan beigazolódottak. A mostani ásatás során négy helyszínen végeztünk fúrásokat, melyekkel az egyelőre hozzá nem férhető rétegekről szereztünk előzetes információkat. Így tudjuk többek között, hogy a Tételhegy ÉK-i részén feltételezett mesterséges vágatóknál (a helybeliek szerint „barlangoknál”) a tanúhegy belsejében levő kőzet teteje átlag 1,4–2,5 m-re van a jelenlegi felszín alatt, a legmélyebb 4,1 m-nél volt a domb széle felé. A légi felvételek tanúsága szerint a Té-